

Αθήνα, 18 Οκτωβρίου 2007

Αρ. Πρωτ. :13986.06.2.10

Χειριστές:

Ανδριανή Παπαδοπούλου

Τηλ: 210 72 89 630

Μαρία Βουτσίνου

Τηλ: 210 72 89 609

Φαξ: 210 72 89 643

ΕΠΕΙΓΟΝ

Προς τη
Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Αθηνών
Λεωφόρος Αλεξάνδρας 173
115 24 ΑΘΗΝΑ

Διοικητή Αστυνομικού Τμήματος Κολωνού
Λαοδάμαντος 1-3
Τ.Κ.104 44

Διοικητή Αστυνομικού Τμήματος Αιγάλεω
Πλαπούτα 11
122 43 Ν. ΛΙΟΣΙΑ

Αξιότιμοι κύριοι,

Όπως γνωρίζετε η κατάσταση του πληθυσμού Ρομά, που είναι εγκατεστημένος στην ευρύτερη περιοχή του Βοτανικού, βρίσκεται εδώ και πολύ καιρό στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος του Συνηγόρου του Πολίτη ο οποίος και έχει υπογραμμίσει την ανάγκη μετεγκατάστασής του σε χώρο που παρέχει εχέγγυα ασφάλειας, υγιεινής και, κυρίως, αξιοπρεπούς διαβίωσης. Στο πλαίσιο της παρέμβασής μας αυτής πληροφορηθήκαμε μέσω δημοσιευμάτων του τύπου και αναφορών ιδιωτών και μη κυβερνητικών οργανώσεων αλλά και διαπιστώσαμε με επιτόπιες επισκέψεις μας, που αμέσως επακολούθησαν, ότι δια μιας εξέλιπε ο ένας εκ των δύο μειζόνων καταυλισμών στην περιοχή, συγκεκριμένα αυτός της οδού Πολυκάρπου. Σύμφωνα δε με τις πληροφορίες αυτές, η επιβεβαίωση των οποίων στάθηκε αδύνατη, ιδίως λόγω της ανακρίβειας και έντονης αντιφατικότητας των μαρτυριών, τη μαζική, ταυτόχρονη εγκατάλειψη της εγκατάστασης από το σύνολο των εκεί καταυλιζομένων φέρεται να προκάλεσε η πρωτοβουλία ιδιώτη να καταβάλει χρηματικό ποσό στους βουλόμενους να αποχωρήσουν οικειοθελώς από το συγκεκριμένο ακίνητο, προκειμένου να καταστεί εφικτή η αξιοποίησή του. Σε κάθε περίπτωση όμως η φερόμενη ως οικειοθελής απομάκρυνση είχε ως συνέπεια απλώς την μετατόπιση και διασπορά των αποχωρησάντων στη γύρω περιοχή. Έτσι, σημαντικό τμήμα αυτών ενετάχθη στον εναπομείναντα οικισμό της οδού Ορφέως, επιδεινώνοντας τις ήδη ιδιαίτερα βεβαρημένες συνθήκες της εκεί

διαβίωσης και επιτείνοντας τις εκεί αναπτυσσόμενες οχληρές πρακτικές (ιδίως καύση ελαστικών). Άλλο σημαντικό τμήμα αυτών δε φέρεται να εγκαταστάθηκε αρχικά στο εγκαταλελειμμένο εργοστάσιο της Delica στην Ιερά Οδό 120, απ' όπου όμως επίσης απομακρύνθηκε, κατ' ανεξακρίβωτες πληροφορίες μετά από απειλές βίαιης έξωσής τους εκ μέρους αστυνομικών υπαλλήλων, για να καταλήξουν, όπως και εσείς μας βεβαιώσατε, άλλοι στην περιοχή της Ακαδημίας Πλάτωνος, πλησίον του αρχαιολογικού χώρου, και άλλοι σε ακίνητο ιδιοκτησίας της εταιρίας "Biamax A.E", επί της Λεωφόρου Κηφισού και Θεσσαλίας 6 στο Δήμο Αιγάλεω.

Η εξέλιξη αυτή επιβεβαιώνει με τον πλέον σαφή τρόπο πόσο ανεύθυνη και κοινωνικά επιζήμια μπορεί να είναι μια πρωτοβουλία -από οπουδήποτε και αν αυτή προέρχεται και εφ' όσον βέβαια πράγματι συνέτρεξε- όταν καταλήγει, ακόμη και αν αυτό δεν περιλαμβανόταν στις προθέσεις της, (α) στο να ματαιώνει ή έστω να δυσχεραίνει σοβαρά τη δυνατότητα της διοίκησης να εκπληρώσει την επιτακτική υποχρέωσή της να μεριμνήσει άμεσα με θετικές της ενέργειες για την ανακούφιση της συγκεκριμένης ευαίσθητης κοινωνικής ομάδας (εν προκειμένω την υποχρέωση μετεγκατάστασης αυτών σε συγκεκριμένο χώρο, κατάλληλο για ασφαλή και αξιοπρεπή διαβίωσή τους), και (β) στο να επιτείνει το σοβαρό αυτό κοινωνικό πρόβλημα, μετατοπίζοντας απλώς και διασπείροντάς το στην ευρύτερη περιοχή (υπό τη μορφή εν προκειμένω ιδίως της επέκτασης και όξυνσης των κινδύνων για τη δημόσια υγεία και τον πολλαπλασιασμό των φαινομένων κατάληψης αλλοτρίων ακινήτων).

Εν όψει της συγκεκριμένης κατάστασης που έχει δημιουργηθεί στην ευρύτερη περιοχή του Βοτανικού-Ελαιώνα, σας υπενθυμίζουμε ότι οι εκεί εγκατεστημένοι Ρομά, οπουδήποτε και αν έχουν προσφάτως μετακινηθεί εντός αυτής σε συνέχεια των τελευταίων εξελίξεων, παραμένουν δικαιούχοι της ειδικής μέριμνας και προστασίας που οφείλει να επιδείξει η διοίκηση, προωθώντας εντός του αναγκαίου χρόνου την μετεγκατάστασή τους σε άλλο κατάλληλο για αξιοπρεπή διαβίωση χώρο σύμφωνα με τους όρους και τη διαδικασία που προβλέπει η ΚΥΑ 23461/2003. Σύμφωνα δε με αυτή την τελευταία τον προσδιορισμό του κατάλληλου χώρου διενεργεί με πράξη του ο Γενικός Γραμματέας της οικείας Περιφέρειας, κατόπιν εισήγησης ειδικής για τον σκοπό αυτό επιτροπής, που αποφαινεται μετά από σχετική εισήγηση του Δημοτικού Συμβουλίου του οικείου Δήμου. Για τον σκοπό δε της μετεγκατάστασης των Ρομά Βοτανικού, σύμφωνα με το υπ' αριθ. πρωτ. 34258/24.9.2007 έγγραφο της Γενικής Διευθύντριας της Περιφέρειας Αττικής, τέτοια επιτροπή έχει ήδη συγκροτηθεί στη Περιφέρεια Αττικής από τις 16.5.2007.

Κατά συνέπεια, η οποιαδήποτε ενέργεια για την αποβολή τυχόν αστέγων Ρομά, που έχουν αυτογνωμότως καταλάβει ορισμένο ακίνητο, από τη νομή αυτού, εφ' όσον δεν εκδηλώνεται

«παραχρήμα», δηλαδή αμέσως μετά την κατάληψή του (πρβλ. και άρθρο 985 ΑΚ), είναι νόμιμη και μπορεί να τύχει της κατάλληλης συνδρομής από αστυνομική δύναμη μόνον εάν αφ' ενός, από πλευράς προστασίας της ιδιοκτησίας ή του κοινόχρηστου χαρακτήρα του χώρου, στηρίζεται σε νόμιμο τίτλο (λ.χ. δικαστική απόφαση με διαταγή εκτέλεσης ή αρμοδίως εκδοθέν πρωτόκολλο αποβολής) και αφ' ετέρου, προς εκπλήρωση της υποχρέωσης μέριμνας για Ρομά, συνοδεύεται από την υπόδειξη συγκεκριμένου χώρου μετεγκατάστασής τους υπό τους προαναφερθέντες νόμιμους όρους και διαδικασία. Αλλά και ενέργειες, όπως η παρώθηση του πληθυσμού των Ρομά να εγκαταλείψουν «οικειοθελώς» την υφιστάμενη εγκατάστασή τους με έμμεσες απειλές, απατηλά μέσα ή με το δέλεαρ κάποιας ανταμοιβής, στο βαθμό που κατατείνουν στη ματαίωση της δυνατότητας της διοίκησης να εκπληρώσει επιτακτικές υποχρεώσεις θετικής δράσης αναγκαίες για είτε την προστασία θεμελιωδών δικαιωμάτων (εν προκειμένω, στην περίπτωση της συγκεκριμένης ομάδας Ρομά, αυτά που συνθέτουν τη βάση μιας στοιχειωδώς αξιοπρεπούς διαβίωσης) είτε για τη διασφάλιση προδήλου δημοσίου συμφέροντος (εν προκειμένω, η αποτροπή κινδύνων για τη δημόσια υγεία κ.α.) θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να αποφεύγονται ή να αποτρέπονται ως παράνομες.

Στο πλαίσιο αυτό, στις δυνάμεις διασφάλισης της δημόσιας τάξης εναποτίθεται σε σημαντικό βαθμό και η εγγύηση της ασφάλειας των υφισταμένων εγκαταστάσεων των Ρομά στην περιοχή για το χρονικό διάστημα που πρόκειται να μεσολαβήσει μέχρι τον προσδιορισμό κατάλληλου χώρου μετεγκατάστασής τους. Το εν λόγω δε γενικό καθήκον συνίσταται τόσο στην ενεργό αποτροπή ενεργειών εκ μέρους τρίτων ιδιωτών (λ.χ. προσφορές «κινήτρων» αποχώρησης, επιδρομές «αγανακτισμένων πολιτών» κ.α.) που διακινδυνεύουν κατά το χρονικό αυτό μεσοδιάστημα την ασφάλεια της εγκατάστασης, όσο και στην αποφυγή εκ μέρους των ίδιων των αστυνομικών οργάνων οιασδήποτε επιθετικής, απειλητικής ή προσβλητικής συμπεριφοράς σε βάρος των μελών της ευαίσθητης αυτής κοινωνικής ομάδας. Εν όψει μάλιστα της σοβαρής έντασης και του κλίματος αντιπαλότητας που φαίνεται να έχει αναπτυχθεί μεταξύ των λοιπών κατοίκων και επιχειρηματιών της περιοχής και των Ρομά λόγω της εξακολούθησης ιδιαίτερα οχληρών πρακτικών των τελευταίων (ιδίως η καύση ελαστικών και καλωδίων) καθώς και παραβατικών συμπεριφορών αποδιδόμενων σε ορισμένους εξ αυτών (ιδίως μικροκλοπές και διαρρήξεις), στις κατά τόπον αρμόδιες αστυνομικές αρχές εναπόκειται επίσης η προώθηση της κοινωνικής ειρήνης με την επίδειξη ευαισθησίας και κατανόησης προς κάθε πλευρά με την ανάπτυξη διαμεσολαβητικής δράσης για την επίτευξη συνεννόησης και την επίλυση πρακτικών διαφορών και παρεξηγήσεων καθώς και την διατύπωση των αναγκαίων κάθε φορά συστάσεων, επιδιώκοντας και αξιοποιώντας τη συνδρομή και συνεργασία των ήπιων στοιχείων της κάθε πλευράς και των τυχόν παρισταμένων

φορέων της κοινωνίας των πολιτών (ΜΚΟ). Ο ρόλος δε των αστυνομικών αρχών υπέρ της κοινωνικής ειρήνης αποκτά ακόμη μεγαλύτερη κρισιμότητα εν όψει του κινδύνου το κλίμα έντασης να προσλάβει σε περίπτωση ιδιαίτερης επίτασής του μορφή αντιπαλότητας αναγόμενης στη διαφορά φυλετικών χαρακτηριστικών.

Σε καμία ωστόσο περίπτωση τα παραπάνω δεν θα πρέπει να εκληφθούν ως απαλλαγή των αστυνομικών αρχών από την υποχρέωσή τους να ασκούν τα προσδιοριζόμενα από την κείμενη νομοθεσία καθήκοντα γενικής αστυνόμευσης, διασφάλισης της δημόσιας τάξης και δίωξης του εγκλήματος, ακόμη δε λιγότερο θα πρέπει να εκληφθούν ως δήθεν αναγνώριση, υπέρ των μελών του εκεί εγκατεστημένου πληθυσμού, κάποιας ιδιότυπης ασυλίας σε περίπτωση εκδήλωσης παραβατικής συμπεριφοράς απλώς και μόνον επειδή είναι Ρομά. Η καταπολέμηση του εγκλήματος, η προστασία των δικαιωμάτων του καθενός, ανεξαρτήτως καταγωγής, ιθαγένειας ή πεποιθήσεων, είναι αδιαπραγμάτευτο χρέος κάθε αστυνομικής αρχής. Η εκτέλεση ωστόσο των τακτικών καθηκόντων της αστυνομίας εν προκειμένω θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να εναρμονίζεται ως προς τους τρόπους και τη μεθοδολογία της με την ιδιαιτερότητα των περιστάσεων και την ανάγκη μέριμνας και σεβασμού για την ευαίσθητη κοινωνική ομάδα των Ρομά. Η δε απαίτηση αυτή εξειδικεύεται εν προκειμένω ως υποχρέωση επιμονής σε συστάσεις και υποδείξεις, ώστε να καταστεί στους αποδέκτες αυτών σαφής η αξίωση του νόμου, πριν την επιβολή κάποιας κύρωσης (λ.χ. προστίμου), η αξιοποίηση για τον σκοπό αυτό μεσολαβητών Ρομά ή φορέων προς τους οποίους τα μέλη της ομάδας τρέφουν εμπιστοσύνη, η προτίμηση ήπιων μορφών καταναγκασμού και, κυρίως, η με κάθε τρόπο αποφυγή εκφράσεων και συμπεριφορών υποτιμητικών σε βάρος αυτών ή ικανών να εντείνουν το ήδη υφιστάμενο κλίμα αντιπαλότητας. Σε κάθε περίπτωση όμως η όποια ιδιαιτερότητα των περιστάσεων όχι μόνον δεν αμβλύνει ούτε κατ' ελάχιστον, αλλ' αντίθετα επιτείνει την υποχρέωση τήρησης όλων εκείνων των προβλεπόμενων από τον νόμο τυπικών εγγυήσεων που οριοθετούν την εκδήλωση μέτρων καταναγκασμού ή περιορισμού ατομικών ελευθεριών όπως οι έλεγχοι, έρευνες, προσαγωγές και λοιπές συνήθεις αστυνομικές ενέργειες ή προανακριτικές πράξεις. Ιδιαίτερη δε προσοχή συνίσταται στην περίπτωση έρευνας που διενεργείται εντός καταλυμάτων, που χρησιμοποιούμενα ως κατοικίες απολαμβάνουν ειδικής συνταγματικής προστασίας.

Οι παραπάνω υποδείξεις βρίσκουν εφαρμογή όχι μόνον στην περίπτωση της μείζονος εγκατάστασης Ρομά της οδού Ορφέως αλλά κατ' εξοχήν και σε αυτές των μικρότερων εγκαταστάσεων πλησίον του αρχαιολογικού χώρου της Ακαδημίας Πλάτωνος και εντός του ακινήτου της εταιρείας «Biamax A.E.», καθώς αυτές οι τελευταίες φαίνονται να βρίσκονται

προσφάτως στο επίκεντρο του αστυνομικού ενδιαφέροντος. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την προφορική ενημέρωση που μας παρείχε το Αστυνομικό Τμήμα Κολωνού, η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού φέρεται να έχει ζητήσει τη συνδρομή των αστυνομικών αρχών σας προκειμένου να προστατευτεί ο παρακείμενος αρχαιολογικός χώρος. Η περιφρούρηση του αρχαιολογικού χώρου είναι βεβαίως προτιμότερη ως ηπιότερο μέσο. Από την άλλη πλευρά, η εγκατάσταση στο ακίνητο «Biamax A.E.» κατέστη τις πρώτες πρωινές ώρες της 27^{ης}.09.2007 θέατρο αστυνομικών επιχειρήσεων απροσδόκητα μεγάλης κλίμακας (τουλάχιστον ως προς τον αριθμό των οχημάτων και των στελεχών που συμμετείχαν), οι περιστάσεις της οποίας εξακολουθούν να αμφισβητούνται. Κατά μεν τις προφορικές πληροφορίες που μας παρείχε η Γ.Α.Δ.Α. και το τοπικό αστυνομικό τμήμα Αιγάλεω, η επιχείρηση φέρεται να διενεργήθηκε με τον περιμετρικό αποκλεισμό της εγκατάστασης, προκειμένης της σύλληψης υπόπτων για καταγγεληθείσα κλοπή, που εφέροντο να είχαν καταφύγει εκεί και είχε ως αποτέλεσμα την προσαγωγή ένδεκα ατόμων που επιχείρησαν να εισέλθουν ή να εξέλθουν. Αντίθετα, σύμφωνα με πληροφορίες που παρείχαν, με ομολογουμένως συγκεχυμένο τρόπο, οι ίδιοι οι Ρομά και φορείς που εκλήθησαν να τους συνδράμουν, αλλά διαψεύδονται κατηγορηματικά από τις αστυνομικές αρχές, η επιχείρηση διεξήχθη εντός της εγκατάστασης και προσέλαβε τη μορφή της έρευνας και της διενέργειας συλλήψεων εντός των παρατηρημάτων στα οποία ενοικούν οι συγκεκριμένοι Ρομά, χωρίς την παρουσία εισαγγελικού λειτουργού ή την επίδειξη του αναγκαίου εντάλματος, ενώ κατά την αποχώρησή τους, οι αστυνομικοί υπάλληλοι, που συμμετείχαν στην επιχείρηση, φέρονται να απαίτησαν την άμεση αποχώρηση όλων των Ρομά από τον χώρο, απειλώντας ότι θα επανέλθουν εντός ολίγων ωρών για να τους εκδιώξουν οι ίδιοι με τη χρήση βίας. Ασχέτως όμως της αληθείας ή μη των προβαλλομένων ισχυρισμών, τέτοια περιστατικά επιβεβαιώνουν με τον πιο κατηγορηματικό τρόπο την ανάγκη να επιδεικνύουν οι αστυνομικές αρχές κατά την άσκηση των καθηκόντων τους κάθε δυνατή μέριμνα προκειμένου να αποφευχθεί η δημιουργία εκφοβιστικού κλίματος ή εντυπώσεων συλλογικής δίωξης σε βάρος της συγκεκριμένης ομάδας Ρομά.

Εν όψει της θετικής κατ' αρχήν μέχρι σήμερα συνεργασίας του Συνηγόρου του Πολίτη με την Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Αττικής και τα υπαγόμενα σε αυτή κατά τόπον αρμόδια αστυνομικά τμήματα,

1. κρίνεται αναγκαίο εν προκειμένω να αποτελέσουν οι προεκτεθείσες επισημάνσεις και υποδείξεις μας περιεχόμενο σαφών συστάσεων και οδηγιών προς όλα τα εμπλεκόμενα στην αστυνόμευση της ευρύτερης περιοχής Βοτανικού-Ελαιώνα στελέχη της ΕΛ.ΑΣ. προκειμένου να αποτραπούν εφ' εξής περιστατικά που θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο είτε την ομαλή διεκπεραίωση της μετεγκατάστασης των Ρομά σε κατάλληλο χώρο είτε την κοινωνική ειρήνη στη περιοχή.

2. Επί πλέον, για την πληρότητα της ενημέρωσής μας παρακαλούμε να μας διαβιβάσετε τυχόν έγγραφα αιτήματα της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου Πολιτισμού για αστυνομική συνδρομή ή άλλα έγγραφα σχετικά με την εγκατάσταση των Ρομά πλησίων του αρχαιολογικού χώρου και να μας τηρείτε ενήμερους για τις εκεί εξελίξεις.

3. Τέλος, χωρίς με αυτό να επιδιώκουμε τον προληπτικό περιορισμό της κατά νόμον διακριτικής ευχέρειας των κατά τόπο αρμοδίων διοικητών περί των αναγκαίων και πρόσφορων κατά περίπτωση αστυνομικών μέτρων ή ενεργειών, σας παρακαλούμε, εφ' όσον αυτό παρίσταται υπό τις εκάστοτε περιστάσεις δυνατόν, να επιδιώκετε την προηγούμενη συνεννόηση μαζί μας, ώστε να εξασφαλίζεται στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό η εναρμόνιση της αστυνομικής δράσης με τις προαναφερθείσες απαιτήσεις.

Με την προσδοκία ότι η ΕΛ.ΑΣ. θα είναι σε θέση να περιφρουρήσει την ομαλότητα που είναι αναγκαία για την επιτυχή έκβαση του σύνθετου ζητήματος της μετεγκατάστασης των Ρομά Βοτανικού σε χώρο αξιοπρεπούς διαβίωσης, παραμένουμε ειλικρινώς στη διάθεσή σας για κάθε διευκρίνιση και συνεργασία.

Με τιμή,

Ανδρέας Τάκης
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη

Κοινοποίηση:

1. Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας Αττικής
Κύριο Χαράλαμπο Μανιάτη
Ευαγγελιστριάς 2
112 52 ΑΘΗΝΑ

2. Δήμαρχο Αθηναίων
Κύριο Νικήτα Κακλαμάνη
Αθηνάς 63
105 52 ΑΘΗΝΑ

3. Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης & Αποκέντρωσης
Γενική Δ/ση Αναπτυξιακών Προγραμμάτων
Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης
5^{ος} Οροφος,
Σταδίου 27
105 59 – ΑΘΗΝΑ
Υπόψη κυριών Ν. Μπιά και Λ. Κυριακάκη

4. Κύριο Αθ. Νάκο
Υφυπουργό Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης & Αποκέντρωσης
Σταδίου 27
105 59 – ΑΘΗΝΑ

5. Δήμαρχο Ταύρου
Κύριο Δημήτριο Σούτο

Πειραιώς & Επταλόφου
177 78 Ταύρος

6.Παναγιώτη Δημητρά
Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι (ΕΠΣΕ)
Τ.Θ. 60820
153 04 Γλυκά Νερά